

Sari Poikela vastaa:

TÄLLAISTAKO ON TIETEELLINEN KESKUSTELU, ARGUMENTOINTI JA VUOROVAIKUTUS?

Tomi Kiilakoski neuvoo minua oikein opettavaisesti tutustumaan kasvatustieteen ja tarkemmin filosofian perusasioihin kommenttipuheenvuorossa. Alaviitteestä voi päätellä Tomin kommenttien taustalla olleen oikein ”työryhmän”, jonka kokoonpanossa silmiinpistävää on naisjäsenten puuttuminen. Akatemisen perinteen mukaisesti lectio ei ole arvostelun kohteena, mutta siihen kritiikki kuitenkin kohdentuu, tarkemmin määritellen lection yhteen lauseeseen. Väitöstilaisuudessa kesäkuisena lauantaan kukaan nimeltä mainituista ei ollut paikalla, jotta olisin voinut vastata kommentteihin tuoreeltaan. Sen sijaan paikalla oli salin täydellinen (noin 90 henkilöä) ongelmaperustaisesta oppimisesta aidosti kiinnostuneita, joista joidenkin kanssa keskustelu jatkui sähköpostitse jälkikäteenkin. Tosin keskustelujen sävy oli hyvin toisenlainen kuin Tomin letkautukset.

Väitöskirjani mittakaavassa Tomin kommentit kohdentuvat kokonaiseen neljään sivuun (s.96–99). Työni kokonaispituus on 330 sivua, joten ihmettelen ylimalkaisia kommentteja ”oppimisen malliparadigman näennäistieteellisestä varmentamisesta, pinnallisuudesta ja yliolkaisuudesta” muutamia mainitakseni. Onko PBL niin paha asia kasvatustieteessä, että aihetta käsittelevä kasvatustieteen tutkimus aiheuttaa tällaisen infantiilireaktion? Suomalaisittain PBL:ää ei ole vielä tutkittu paljon. Tutkimusprosessini aikana olenkin testannut ajatuskulkujani myös kansainvälisillä foorumeilla heti alkuvaiheesta lähtien (Poikela, E. & Poikela, S. 1997) ja saanut sen myötä tarvittavaa rakentavaa palautetta, joka on innostanut jatkaamaan.

Tomi kritisoi abduktion määrittelyä työssän. Hyvä, ei sitä väitöstyöni lähteinä käyttämäni teoreetikotkaan onnistuneet tekemään yksiselitteisesti. Itse en ole kasvatusfilosofi, vaan taustani löytyy aikuiskasvatuksen parista. Tästä lähtö-

kohdasta kasvatustiedettä ei ole syytä yrittää rajata reaali maailman ilmiöiden ulkopuolelle (työelämänsä). Tomi osoittaa kunnan kasvatustieteen tavoin tutustuneensa klassikoihin. Kummallisimmaksi kohdaksi lectiossani hän toteaa viittaukseni Peirceen 50-luvulla. Hyvä, että olet tarkka, koska kyseessä on toki Buchlerin vuonna 1955 toimittama kokoomateos, eikä Peirce ole kirjoitellut haudan takaa. Se olisi kyllä selvinnyt lähdeluettelosta, jos olisit lukenut edes sen.

Tomi epäilee ongelmaperustaisen oppimisen syvällisyyttä. Tätä puolta PBL:stä on tutkittu paljonkin, vaikka oma työni ei juuri tätä kysymystä tarkastelekaan. Alkajaisiksi voisi lukea oppimistuloksia käsittelevät Albanesen ja Mitchellin (1993) sekä Vernonin ja Blaken (1993) analyysit, joita vahvistaa Dochyn, Segersin, van den Bosschen ja Gijbelsin (2003) tuoreen meta-analyysin tulokset. Erittäin paljon tiivistäen kaikki em. tutkimukset toteavat, että PBL:n mukaisesti opiskelleet eivät ”hallitse” isoja tietomääriä sen paremmin kuin perinteisen opetus suunnitelman kasvatitkaan. Sen sijaan PBL:n myötä kasvavat taidot soveltaa opittua reaali(työ)tilanteissa ja kyvyt kriittiseen ajatteluun.

Tomi näyttääkin puhuvan jostain ihan muusta kuin edes lectiostani pelätessään yliopiston toiminnan kapeutuvan ”ulkopuolisen rahoituksen perässä juoksevaksi konsulttitoiminnaksi”. Kuitenkin 63 prosenttia yliopiston henkilökunnasta työskentelee määräaikaissa työsuhteissa ja tilanne tuskin muuttuu. Jatkoksaakaan kaikilla ei ole privilegeja vakinaiseen työsuhteeseen, jonka

Sari Poikela

turvin on helppo louskuttaa. Itsekin olen työpaikani luonut ja sille rahoituksen hankkinut, vaikka olenkin yliopistossa. Asettaisin ”pelottavan asettelman” toisin päin: Yliopiston on luotava entistä toimivammat verkostot ulkopuoliseen yhteiskuntaan, esimerkiksi ammattikorkeakoulut kannattaisi nähdä pikemminkin yhteistyökumppaneina kuin kilpailijoina.

Onneksi tukea ja ymmärtämystä on riittänyt perhepiiriin ulkopuoleltakin. Olin vuonna 2001 mukana perustamassa ProBell – tutkimusryhmää (Problem-based learning in Finnish Higher Education), joka on osa Suomen Akatemia rahoittamaa Life as Learning- tutkimusohjelmaa. Sen myötä Tampereen yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnasta valmistuu lähivuosina lisää puolenkymmentä ”PBL-väitöskirjaa”, joten lectioita riittää kommentoitavaksi jatkossakin. Saipa ProBell-ryhmä viime vuonna Tampereen yliopiston opetuksen kehittämisspalkinnonkin.

Tarkennus Tomin käyttämään Brechtin ohjeseen ”kannattaisi oppia perusasiat myös PBL:stä” (esim. Poikela, S. 1998; Poikela, E. & Poikela, S. 2001; Poikela, E. & Poikela, S. 2002; Poikela, S. 2003) Se ei onnistu valitettavasti omasta poterosta käsin – opettajanakin pitää antautua uuden oppimiselle, ei pelkälle kritisoimiselle. Tutkimustulokseni kertovatkin, miten PBL näyttäytyi opettajan työssä parhaimmillaan ”työn ilon palautumisena” ja uudenlaisen kollegiaalisuuden löytymisenä. Näitä ominaisuuksia toivoisi yliopistomaailmaankin enemmänkin, ettei omaa erinomaisuutta tarvitsisi yrittää osoittaa toisia nollaamalla. Muuten, väitöskirjani arvioitiin mainesanelalla ”kiittäen hyväksytyt” ja pyydänkin kiinnostuneita tutustumaan siihen kokonaisuudessaan.

LÄHTEET

- Albanese, M.A., Mitchell, S. (1993) Problem-based learning: a review of literature on its outcomes and implementation issues. *Academic Medicine*, 68, 52–81.
- Dochy, F., Segers, M., van der Bossche, P., Gijbels, D. (2003) Effects of problem-based learning: a meta-analysis. *Learning and Instruction. The Journal of European Association for Research on Learning and Instruction*. 13 (5). 533–568.
- Poikela, E., Poikela, S. (1997) Concepts of learning and the implementation of Problem-based learning. *Zeitschrift für Hochschuldi-*

daktik. Special Issue, Problem-based learning: theory, practice and research. Editors, F. Eitel & W. Gijsselaers. Volume 21 (1). 8–22.

- Poikela, S. 1998. Ongelmaperustainen oppiminen – uusi tapa oppia ja opettaa? *Ammattikasvatussarja* 19. Tampereen yliopiston opettajankoulutuslaitos.
- Poikela, E., Poikela, S. (2001) Knowledge and Knowing in Problem-Based Learning. *Refered proceedings of 3rd Asia Pacific Conference on PBL. Experience, Empowerment and Evidence*. Dec 2001. University of Newcastle. Australia.
- Poikela, E., Poikela, S. (2002) Tieto ja osaaminen oppimisen lähtökohtana ja tavoitteena. Teoksessa Poikela, E. (toim.) *Ongelmaperustainen pedagogiikka – teoriaa ja käytäntöä*. Tampere University Press, 55–74.
- Poikela, S. (2003) *Ongelmaperustainen oppiminen ja tutorin osaaminen*. Tampere University Press.
- Vernon, D.T.A., Blake, R. L. (1993) Does problem-based learning work? A meta-analysis of evaluative research. *Academic Medicine*, 68, 550–563.

Sari Poikela